

T.C.
DIŞIŞLERİ BAKANLIĐI
Enerji ve Çevre Genel M¼d¼rl¼Đ¼

Sayı : 17063401-610-2020/31725035
Konu : Yazılı soru önergesi/ Sn. Tulay
Hatımoğulları Oruç/ 7/33077

T¼RKİYE B¼Y¼K MİLLET MECLİSİ BAŐKANLIĐINA

İlgi: 10.09.2020 tarih ve 43452547-120.07 sayılı yazıları.

Adana Milletvekili Sayın Tulay Hatımoğulları Oruç'un 7/33077 sayılı yazılı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arz ederim.

Mevlüt ÇAVUŐOĐLU
Dışışleri Bakanı

Ek: 1

**ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ'UN 7/33077
ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE YANIT**

SORU

Türkiye'nin Fırat Nehri'ndeki suyun debisini 500 metreküpten 150-200 metreküpe kadar düşürmesi, Kuzey ve Doğu Suriye'de su sıkıntısı yaşanmasına neden olmuştur. Birkaç hafta önce Hawar Haber Ajansı'nın (ANHA) kamuoyuna yansıyan haberlerine göre; Derazor'a bağlı Hecin Beldesi Çiftçiler Derneği Başkanı Loey El Hemud, su debisinin son dönemlerde 30 metreye kadar düştüğünü, su miktarının düşmesinden dolayı nehirde su çekmenin zorlu hale geldiğine dikkat çekmiş, bu durumun tarım arazilerini sulama ve hayvanların içme suyu ihtiyacını karşılama noktasında büyük sıkıntılar getirdiğini iletmıştır.

Derazor'un batısındaki Kesra Belde Belediye Başkanı Xeyas El Ferec ise suyun azaltılmasından kaynaklı su pompalarının çalışamaz hale geldiğini söylemiş, gelmekte olan insani felakete dikkat çekmiştir. Bugünlerde ise elektrik ve su sorunu yaşanan Kuzey ve Doğu Suriye kentlerinde çocukların, içme suyu olmadığı için hastalanma haberleri kamuoyuna yansımıştır. Aylardır su sorunu yaşanan bölgede, günde 70 çocuğu tedavi ettiklerini belirten Legerin Hastanesi çalışanı Dilo Mihemed, "Sular kesildiği için insanlar kirli su içmek zorunda kalıyor. Çocuklar kirli su yüzünden bağırsak enfeksiyonu kapıyor" diye konuşmuştur.

Bölgede yaşayan insanlar, su miktarının azaltılmasını "açlıkla terbiye ve teslim alam yöntemi" şekilden yorumlamaktadır. Sıcak havaların da gelmesiyle, susuzluk nedeni ile olumsuz etkilenen tarımsal ürünlerde yaşanan sıkıntı bölgede yaşayan halkın yiyecek sorununu beraberinde getirirken; yeterince su sağlanamayan bölgede insan sağlığına olumsuz etkiler görülmeye başlanmıştır. Su, ihtiyaçtan öte hayatın devamı için vazgeçilmez ve temel bir haktır, metalaştırılamaz. Herkes sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için gerekli sağlıklı, güvenli suya ulaşabilmeli ve suya erişim hakkı sağlanmalıdır. Bu nedenle de, Fırat suyunu sadece kendisinin görme eğiliminden ve geçtiği diğer topraklardaki insanların ve tüm canlıların suya erişim hakkını gasp etmekten vazgeçilmelidir.

Bu bağlamda;

1. Suyun debisinin azaltılması ile ne amaçlanmaktadır/neden Fırat suyuna ambargo konulmuştur?
2. Türkiye'nin Fırat Nehri'ndeki suyun debisini düşürmesi üzerine Kuzey ve Doğu Suriye'de başlayan su sıkıntısından kaynaklı yaşanan sorunlar her geçen gün daha da derinleşmekte iken, bu uygulamayla uluslararası alanda bir başarı mı kazanılması planlanmaktadır?
3. Bölgede insani felaket yaşanacak olmasından duyulan endişe ile sorunun bir an önce çözülmesi yönünde uluslararası zemine çağrılar yapılmaktadır. Türkiye, iddia edilen bu insani felaketlerin sorumluluğunda payının farkında mıdır? Bunu gidermek üzere çalışmaları var mıdır?
4. Tüm dünyada pandemi koşulları devam ederken, Covid-19 virüs salgını karşısında su kullanımı daha da hayati bir önem kazanmaktadır. Bu anlamıyla Kuzey ve Doğu Suriye'de yaşayan halkların sularının kısıtlanmasıyla, pandemi ile mücadelede zorluklar yaşanacağı aşikardır. Türkiye'nin kardeş Suriye halkları ile bu konuda dayanışması elzem değil midir?
5. Fırat suyu üzerinde uygulanan politika devam ettiği müddetçe; bölgede yaşanacak olan ölümlerden, kıtlıktan, tarım ürünlerinin olumsuz etkilenmesinden, hayvan ölümlerinden

ve hastalıklardan Türkiye sorumlu görülecektir. Bu ağır sonuçları yaşamamak üzere Bakanlığınızca adımlar atılacak mıdır?

6. Türkiye aşağı kıyıdaş ülkelere “önemli zarar vermeme” ve “suyun faydalarının paylaşımı” ilkelerinin gözetilmesi kapsamında 1987 yılında Suriye ile yapılan 1987 Ekonomik İşbirliği Protokolü’ne göre; Fırat’tan saniyede 500 metreküp su bırakmayı kabul etmişti; bu miktar önemli oranda bugünlere kadar sağlanmıştır. Bahsi geçen protokolün yükümlülüğü bırakılan suyun metreküpünün 150-200’lere kadar düşürülmesi ile, tek taraflı olarak ihlal edilmektedir. Bu ihlalin ortadan kaldırılması için Bakanlığınızın çalışmaları olacak mıdır?
7. Türkiye, birçok devletin sınırları içinde yer alan akarsularla (sınıraşan akarsular) ilgili önemli uluslararası sözleşmelere neden halen imza atmamıştır. Bunların başında olan, 2014’te yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler (BM) Uluslararası Suyollarının Seyrüsefer-dışı Kullanım Hukukuna İlişkin Sözleşme’ye imza atması için Bakanlığınızın çalışmaları olacak mıdır?
8. Fırat suyunun debisinin azaltılmasına son verilecek midir? Suyun debisinin azaltılmasına son verilecekse ne zaman verilecektir?

YANIT

Türkiye’nin Fırat Nehri’nden Suriye’ye bıraktığı suyu kestığı veya azalttığı ve buna bağlı olarak Suriye’nin kuzeyi ve doğusunda su sıkıntısı yaşandığı iddiaları gerçeği yansıtmamaktadır. Türkiye, tarihinde, siyasi saiklerle veya başka bir amaçla sınıraşan nehirlerinden bıraktığı su miktarını azaltmamıştır. Türkiye, su konusuna bütünüyle insani açıdan yaklaşmakta, komşu ülke halklarının su ihtiyaçlarına önem vermektedir.

İklim değişikliğinin Dicle-Fırat Nehir Havzası üzerinde yarattığı baskıya rağmen, Türkiye’nin ulusal kaynaklarıyla finanse ederek Fırat Nehri üzerinde inşa ettiği su altyapıları sayesinde, kurak dönemlerde dahi aşağı kıyıdaş ülkelere doğal akımlardan çok daha fazla su bırakılmaktadır.

“Uluslararası Su Yollarının Ulaşım Dışı Amaçlarla Kullanılmasına İlişkin BM Sözleşmesi”ne bugüne kadar sadece 37 BM üyesi ülke taraf olmuştur. Dolayısıyla uluslararası toplumun bütününe iradesini yansıtmaktan uzaktır. Çok sayıda ülkenin de çeşitli maddeler üzerinde çekinceleri bulunmaktadır. Uluslararası toplumun beklentilerini karşılamamanın çok gerisinde kalması nedeniyle BM Su Sözleşmesi’ne çok sayıda ülkeyle birlikte ülkemiz de taraf değildir.